

Role ČNB v rámci AML dohledu

Odborný seminář „AML OFFICER od A do Z“

JUDr. Lucie Nováková

referát kontroly opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti

Mgr. Denisa Prouzová

referát kontroly opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti

11. 6. 2025

Obsah semináře „Role ČNB v rámci AML dohledu“

- AML vyhláška ČNB, vybrané legislativní změny v oblasti AML/CFT
- Základní role ČNB v dohledu nad povinnými subjekty v oblasti AML/CFT
- Principy spolupráce s dalšími orgány (s FaÚ, mezinárodní spolupráce)
- Poznatky z kontrol na místě pohledem ČNB, zaměřeno na úvěrové instituce
- Provádění mezinárodních sankcí
- Jak správně postupovat při identifikaci a kontrole klientů s vyšším rizikem
- Vybraná kontrolní zjištění z dohledové praxe ČNB v oblasti AML/CFT

Pozn.: prezentované názory jsou postojem zaměstnankyň ČNB, nikoliv bankovní rady ČNB, která k daným otázkám výkladu AMLZ/AMLV může zaujmout jiný postoj

Autor: ChatGPT

AML vyhláška ČNB, vybrané legislativní změny v oblasti AML/CFT

- Vyhláška č. 67/2018 Sb., o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů
- Novela vyhláškou č. 108/2024 Sb. – účinnost od 1. 5. 2024 (reakce na novelu AML zákona)
 - Vyškrtnutí definice „země původu“ (§ 3 odst. 1 písm. b)) – definice nyní pouze v § 4 odst. 15 AMLZ
 - Úprava rizikového faktoru (§ 7 odst. 2 písm. n))
 - nyní původ *jmění* klienta nebo UBO – tj. dluhy i závazky
 - Nový rizikový faktor (§ 7 odst. 2 písm. r))
 - RF: negativní informace o klientovi nebo jeho UBO získané z médií nebo jiných relevantních zdrojů informací
 - Vychází z požadavku EBA/GL/2021/02
 - Viz též Dohledový benchmark ČNB č. 4/2022: K obezřetnému přístupu úvěrových institucí k veřejně dostupným informacím s dopady do oblasti AML/CFT.

3

AML vyhláška ČNB, vybrané legislativní změny v oblasti AML/CFT – pokračování

- Novela vyhláškou č. 108/2024 Sb. – účinnost od 1. 5. 2024 (reakce na novelu AML zákona)
 - Vysoce riziková třetí země (§ 9 odst. 3 písm. a) a § 9 odst. 4 písm. a))
 - RP s vyšším rizikem → zesílená IK a KK pokud:
 - klient, osoba jednající za klienta či UBO se zemí původu ve vysoce rizikové třetí zemi
 - předmět obchodu souvisí s vysoce rizikovou třetí zemí (př. úvěr zajištění nemovitostí ve VR3Z)
 - *VR3Z: státy mimo EU, které jsou uvedeny na unijním seznamu VR3Z, státy z blacklistu FATF a třetí země, které je třeba považovat za vysoce rizikové z jiného důvodu*
 - Odkaz na § 9b AMLZ (§ 10 odst. 3)
 - Nutnost úpravy neprovedení kontroly klienta i v SVZ → uvést v hodnotící zprávě
 - Mezinárodní sankce (§ 12 odst. 2)
 - *Včasné* naplnění sankčních opatření (aktualizace SS a kontrola klientského portfolia)

4

AML vyhláška ČNB, vybrané legislativní změny v oblasti AML/CFT - pokračování

- Novela vyhláškou č. 108/2024 Sb. – účinnost od 1. 5. 2024
 - Identifikace na dálku (tzv. první či korunovou platbou) (§ 14)
 - Nemožnost využít pro identifikaci na dálku platební účty vedené u úvěrové či zahraniční úvěrové instituce ve vysoce rizikové třetí zemi
 - Kontrolor nad dodržováním AML předpisů (§ 16 odst. 2)
- Novela vyhláškou č. 403/2024 Sb. – účinnost od 30. 12. 2024
 - Nový rizikový faktor (§ 7 odst. 2 písm. s))
 - RF: převod virtuálních aktiv na nehostovanou adresu nebo z nehostované adresy
 - souvisí s vložením nového § 25b do AMLZ, který upravuje zvláštní ustanovení o poskytovatelích služeb spojených s virtuálními aktivy
 - vychází též z aktualizovaných obecných pokynů EBA/GL/2021/02

Autor: ChatGPT

5

Základní role ČNB v dohledu nad povinnými subjekty v oblasti AML/CFT

- Zákonné zmocnění pro dohled ČNB v oblasti AML/CFT
 - § 35 odst. 1 písm. a) AMLZ ➡ § 44 ZoČNB + § 2 AMLZ + § 15 odst. 2 Z o provádění MS
 - AML/CFT dohled pouze nad subjekty, které mají licenci ČNB
- Dohlížené subjekty ČNB v oblasti AML/CFT:
 - úvěrové instituce (banky, spořitelny a úvěrní družstva) a finanční instituce (OCP, pojišťovny - ŽP, investiční společnosti, platební instituce, vydavatelé elektronických peněz, směnární, finanční zprostředkovatelé...) + zahraniční osoby

Autor: ChatGPT

6

Základní role ČNB v dohledu nad povinnými subjekty v oblasti AML/CFT - organizace AML/CFT dohledu v ČNB

- Sekce dohledu nad finančním trhem (SDFT)
 - úvěrové instituce, pojišťovny / zajišťovny - ŽP , penzijní společnosti, centrální depozitář
 - AML dohled na dálku (AML off-site)
 - AML dohled na místě (AML on-site)
 - licenční a sankční řízení
- Sekce dohledu nad finančním trhem II (SDFT II)
 - ostatní finanční instituce – OCP, směnárný, investiční společnosti...
 - licenční a sankční řízení
- Sekce regulace a mezinárodní spolupráce

Stav ke dni 29. 5. 2025	
Banky a pobočky zahraničních bank	43
Družstevní záložny	4
Pojišťovny - ŽP	15
Penzijní společnosti	9

7

Základní principy spolupráce (s FAÚ, na mezinárodní úrovni)

- FAÚ
- Dohoda o spolupráci – výměna informací, MoneyWeb, schůzky, spolupráce při kontrolách na místě, spolupráce na metodické a výkladové činnosti
- Spolupráce na evropské a mezinárodní úrovni
 - Kolégia
 - Oznamování provádění kontrol, vyžadování informací
 - Domovské orgány dohledu
- Komunikace s dohlíženými institucemi

8

Poznatky z kontrol na místě pohledem ČNB, zaměřeno na úvěrové instituce

- **Kontrolované subjekty**
 - banky, pobočky zahraničních bank, spořitelní a úvěrní družstva
- **Provádí Sekce dohledu nad finančním trhem (SDFT)**
 - kontroly vykonávané pouze AML on-site referátem x společně s jinými útvary
- **Ověření funkčnosti a účinnosti AML/CFT a sankčních opatření**
 - prověření dodržování povinností stanovených AMLZ, AMLV, zákon o MS, relevantní předpisy EU atd.
- **Typy AML kontrol**
 - komplexní x zaměřená pouze na urč. oblast (MS, KK a IK, trn. monitoring)
- **Důvod zahájení kontroly**
 - plán kontrol x ad hoc kontrola – např. na základě podnětu

Rok	Počet zahájených AML kontrol SDFT
6/2025	3
2024	4
2023	6
2022	3
2021	3
2020	4
2019	4

9

Poznatky z kontrol na místě pohledem ČNB, zaměřeno na úvěrové instituce - průběh kontroly na místě z pohledu ČNB

- ➡ přístup ČNB se řídí EBA AML guidelines on risk based supervision
- **Kontrola se řídí kontrolním řádem a subsidiárně správním řádem**
- **Zahájení kontroly ➡ doručením oznámení o zahájení kontroly (+ pověření ke kontrole, excel. tabulky)**
- **Kontrolní pohovory (za účasti kompetentních osob)**
- **Prezentace výsledků z kontroly pro vedení kontrolované osoby**
- **Protokol o kontrole**
 - vyhotovení do 30 dní od posledního kontrolního úkonu;
 - obsahuje všechna kontrolní zjištění
 - proti protokolu lze podat námitky - námitkám se vyhová, částečně vyhová nebo se zamítnou
- **Side letter ➡ fakultativní, obsahuje pouze doporučení**
- **Plán nápravných opatření ➡ KO vypracuje po ukončení kontroly a kvartálně posílat plnění plánu NO**
- **Protokol se předává na sankční útvar ➡ rozhodne, zda zahájí správní řízení**

10

Provádění mezinárodních sankcí - úvod

- Druhy sankčních seznamů a jejich závaznost
- Provádění mezinárodních sankcí
 - na počátku obchodního vztahu
 - v průběhu obchodního vztahu a v rámci platebního styku
- Třetí osoby a sankce
- Kontrolní zjištění

Autor: ChatGPT

11

Provádění mezinárodních sankcí – druhy sankčních seznamů

- Sankční seznamy vydané OSN
- Sankční seznamy vydané EU
- Národní sankční seznam ČR
- Ostatní sankční seznamy

Vztahují se na:

- Jednotlivce – osoby spojené s porušováním lidských práv, válečnými zločiny, teroristi, osoby spojené s korupčním jednáním atd.
- Instituce a společnosti – banky a firmy zapojené do ML/FT aktivit, technologické firmy atd.
- Státy a oblasti - např. Severní Korea, Írán, Sýrie, Rusko
- Zboží a technologie – zbraně, ropa, plyn, citlivé technologie
- Aktivita – cestování, finanční, obchodní omezení

Autor: ChatGPT

12

Provádění mezinárodních sankcí – druhy sankčních seznamů

Druhy sankčních seznamů			
Sankční seznamy	Právní závaznost	Podoba	Odkaz
Sankční seznamy vydané OSN	závazné (od 11/2024 díky opatření obecné povahy FAÚ) → překlopení do sankčního seznamu EU	rozhodnutí Rady bezpečnosti OSN + aplikace opatření obecné povahy FAÚ → právní předpisy EU → nařízení č. 210/2008 Sb.	konsolidovaný seznam: https://www.un.org/securitycouncil/content/un-sc-consolidated-list
Sankční seznamy vydané EU	závazné → přímo použitelné	sankční seznamy vydané EU a publikované v úředním věstníku EU → rozhodnutí a nařízení Rady EU nebo Evropské komise	sankční mapa EU: https://www.sanctionsmap.eu/#/main
Národní sankční seznam ČR	závazné → přímo použitelné	vnitrostátní sankční seznam vedený MZV přijatý vládou dle zákona č. 1/2023 Sb.	web MZV: https://mzv.gov.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/sankcni_politika/index.html
Ostatní sankční seznamy	nezávazné	OFAC, UK atd.	weby, komerční aplikace atd.

Provádění mezinárodních sankcí na počátku a v průběhu obchodního vztahu

- Na počátku obchodního vztahu
 - prověření klienta, osob navázaných na klienta (disponent, SM, statutární orgán atd.)
 - v rámci identifikace klienta
- V průběhu obchodního vztahu
 - provádění tzv. jmenného sankčního screeningu
 - v rámci platebního styku

Autor: ChatGPT

- vždy kontrola minimálně oproti SS EU, vydaných na základě zákona č. 1/2023 Sb., uvedených v nařízení č. 210/2008 Sb., OSN dle opatření obecné povahy
- hlídat aktualizace sankčních seznamů (max. D+1 = do konce následujícího pracovního dne ode dne vydání aktualizovaného sankčního seznamu, vyjma instantních SEPA plateb – platí odlišná pravidla)
- hlídat též tzv. implicitní sankce

Provádění mezinárodních sankcí – třetí osoby

=Tzv. ne-klienti

- Obecná povinnost instituce aplikovat sankční opatření vždy, pokud dojde k setkání s majetkem, který je předmětem mezinárodních sankcí nebo jakékoliv osoby uvedené na sankčních seznamech, a to nezávisle na roli, kterou v její činnosti tento majetek/osoba zastává.
 - např. v rámci tzv. dodavatelsko-odběratelských vztahů (tj. vztah mezi dodavatelem / odběratelem a bankou), zaměstnanci povinných osob (i reputace banky)
- Osoba provádějící identifikaci klienta
 - např. v rámci převzaté identifikace – viz § 6 odst. 2 AMLZ – osoba podílející se na obchodu
- Vkladatel hotovosti na účet klienta
 - v případě, kdy osoba vkladatele podléhá povinnosti identifikace v rámci jednorázového obchodu v hodnotě 1000 EUR (nebo ekvivalent v jiné měně) – ekvivalent protistrany

15

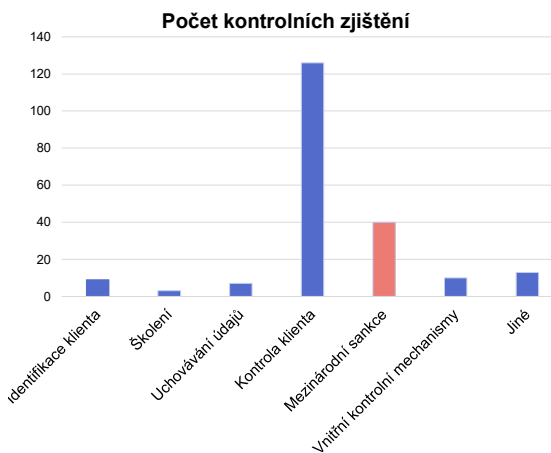
Provádění mezinárodních sankcí – kontrolní zjištění

- Poznatky vychází z kontrol na místě:

➡ za období 2021 až 6/2025 u 15 subjektů (banky a DZ)

- Provádění mezinárodních sankcí v kontrolních zjištění
 - celkově 208 kontrolních zjištění
 - 40 kontrolních zjištění se týkalo sankcí

➡ 20 % ze všech kontrolních zjištění

16

Provádění mezinárodních sankcí – kontrolní zjištění

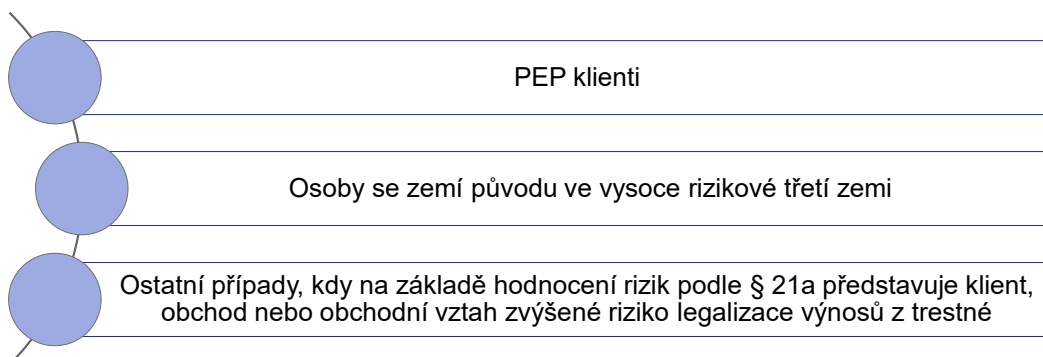
- Při manuální kontrole oproti SS vedení záznamů o provedení kontroly pouze na dobrovolné bázi
→ nedostatečná zpětná rekonstruovatelnost
- Neprověřování celého řetězce vlastnické struktury vedoucí od klienta ke SM a majitelů peněžních prostředků na účtech úschov
- Nedostatečná úprava v rámci SVZ
- Nedostatečně včasná aktualizace závazných sankčních seznamů
- Absence možností ověření efektivitu a funkčnosti transakčního sankčního screeningu
→ neexistence nebo nedostupnost testovacího prostředí
- V rámci swiftové zprávy neprověření všech polí zprávy oproti SS
- Neprovádění kontroly oproti českým SS
 - Tj. oproti seznamu v nařízení č. 210/2008 Sb. a sankčnímu seznamu vydaného na základě zákona č. 1/2023 Sb.

Autor: ChatGPT

17

Specifika v identifikaci a kontrole klientů s vyšším rizikem

18

Specifika v identifikaci a kontrole PEP klientů

Politicky exponované osoby (PEP)

- Specifická skupina klientů s potenciálně vyšším rizikem ML/TF
- Vyšší míra rizika vyžaduje zesílená preventivní opatření

Autor: ChatGPT

19

Politicky exponovaná osoba

Definice PEP dle § 4 odst. 5 písm. a) AMLZ

„fyzická osoba, která je nebo byla ve významné veřejné funkci s celostátním nebo regionálním významem, jako je zejména hlava státu, předseda vlády, vedoucí ústředního orgánu státní správy a jeho zástupce (náměstek, státní tajemník), člen parlamentu, člen řídicího orgánu politické strany, vedoucí představitel územní samosprávy, soudce nejvyššího soudu, ústavního soudu nebo jiného nejvyššího justičního orgánu, proti jehož rozhodnutí obecně až na výjimky nelze použít opravné prostředky, člen bankovní rady centrální banky, vysoký důstojník ozbrojených sil nebo sboru, člen nebo zástupce člena, je-li jím právnická osoba, řídicího nebo kontrolního orgánu obchodní korporace ovládané státem, velvyslanec nebo vedoucí diplomatické mise, anebo fyzická osoba, která obdobnou funkci vykonává nebo vykonávala v jiném státě, v orgánu Evropské unie anebo v mezinárodní organizaci“

20

Politicky exponovaná osoba

Definice PEP dle § 4 odst. 5 písm. b) AMLZ

„Fyzická osoba, která je

- 1. osobou blízkou k osobě uvedené v písmenu a),*
- 2. společníkem nebo skutečným majitelem stejné právnické osoby, popřípadě svěřenského fondu, jako osoba uvedená v písmenu a), nebo je o ní povinné osobě známo, že je v jakémkoli jiném blízkém podnikatelském vztahu s osobou uvedenou v písmenu a), nebo*
- 3. skutečným majitelem právnické osoby, popřípadě svěřenského fondu, o kterých je povinné osobě známo, že byly vytvořeny ve prospěch osoby uvedené v písmenu a). “*

21

Zjišťování statutu PEP

22

Identifikace klienta – způsoby

Způsob identifikace	Odkaz na AMLZ
Fyzická identifikace - face to face	§ 8 odst. 1, 2
Distanční - ekvivalentní fyzické identifikaci (př. BankID)	§ 8a
Distanční - korunová platba	§ 11 odst. 7
Alternativní - zprostředkovaná	§ 10
Alternativní - převzatá	§ 11 odst. 1, 2
Jiné - vázaný zástupce	§ 11 odst. 5
Elektronický podpis s údaji od certifikační autority	§ 11 odst. 8
Nové: Identifikace zastoupeného klienta advokáta nebo notáře	§ 11a

Identifikace klienta - typy

- Standardní § 8
- Zesílená § 9a
- Zjednodušená § 13

Autor: ChatGPT

Identifikace a kontrola klientů PEP

Kontrola klienta se prolíná s identifikací klienta **v praxi často nelze oddělit**

- zesílená identifikace a kontrola klienta
- rizikový profil s vyšším rizikem
- dodržování lhůt k pravidelné kontrole klienta
- při navázání OV s PEP je nutné získat souhlas člena statutárního orgánu nebo osoby jím pověřené
- Zajištění souhlas člena statutárního orgánu nebo osoby jím pověřené k pokračování OV s PEP
- přiměřená opatření ke zjištění původu jejího majetku
- viz MET FAÚ č. 7

25

Vybraná kontrolní zjištění ve vztahu k PEP

- Klient se statusem PEP byl identifikován prostřednictvím převzaté identifikace
- Neprovedena zesílená identifikace (resp. kontrola) nebyly získány další dokumenty nebo informace ke zdroji peněžních prostředků a jiného majetku klienta a skutečného majitele
- Nezískání souhlasu s navázáním OV člena statutárního orgánu nebo jím pověřené osoby
- Nezískání souhlasu člena statutárního orgánu v pokračování OV, a to v případě, kdy se klient stal PEP v průběhu OV
- Zařazení klienta PEP do standardní rizikové kategorie (viz § 9 AMLV)
- Nezohlednění statutu PEP v transakčním monitoringu

26

Osoba se zemí původu ve vysoce rizikové třetí zemi

- Povinná osoba uplatní opatření zesílené identifikace a kontroly klienta vždy při vzniku a v průběhu obchodního vztahu s osobou se zemí původu ve vysoce rizikové třetí zemi

Zdroj: <https://www.fatf-gafi.org/>

27

Zemí původu se rozumí u

- fyzické osoby každý stát,
 - jehož je státním příslušníkem,
 - v němž je přihlášená k trvalému nebo jinému pobytu, nebo
 - v němž má bydliště déle než 1 rok,
- podnikající fyzické osoby každý stát, který je její zemí původu podle písmene a) nebo ve kterém má sídlo,
- právnícké osoby stát, ve kterém má sídlo, a každý stát, ve kterém má pobočku nebo provozovnu,
- svěřenského fondu stát, podle jehož práva je založen, a každý stát, který je zemí původu jeho svěřenského správce podle písmen a) až c).

Autor: ChatGPT

28

Klient, obchod nebo obchodní vztah představující zvýšené riziko legalizace výnosů z trestné činnosti nebo FT

- Zvýšené riziko vyhodnocené v rámci hodnocení rizik podle §21a AMLZ
- Demonstrativní výčet faktorů možného zvýšeného rizika podle § 21a odst. 1 je obsažen v příloze č. 2 AMLZ

29

Klient, obchod nebo obchodní vztah představující zvýšené riziko legalizace výnosů z trestné činnosti nebo FT

Nejčastěji se v praxi jedná o tyto faktory:

- klient při své podnikatelské činnosti ve velké míře využívá hotovost
- předmět činnosti klienta je spojen se zvýšeným rizikem
- vlastnická struktura klienta se zdá neobvyklá nebo příliš složitá vzhledem k povaze jeho obchodní činnosti
- země, které byly ve věrohodných zdrojích označeny jako země s významnou úrovní korupce nebo jiné trestné činnosti

30

Systém vnitřních zásad a klienti se zvýšeným rizikem ML / FT

Kvalitní SVZ ➡ **předpoklad ke kvalitně provedené identifikaci a kontrole klienta**

- Vazba na hodnocení rizik – například pokud si v HR vyhodnotím mezi rizikové předměty činnosti jakoukoliv činnost spojenou se zbraněmi a střelivem, musím klienty, ať už FOP nebo PO klasifikovat do vyššího rizika a provést zesílenou identifikaci a kontrolu klienta

V SVZ je nutné zavést mimo jiné pravidla a postupy:

- pro vyžadovanou dokumentaci k prokázání jednotlivých skutečností + posouzení jejich důvěryhodnosti, v souladu se zásadou přiměřenosti
- pro nenavázání OV a neuskutečnění obchodu
- pro určení, zda je přijatelné převzetí identifikace v návaznosti na identifikované riziko
- pro provedení zesílené kontroly klienta (viz § 9a AMLZ)

31

Vybraná kontrolní zjištění z dohledové praxe ČNB v oblasti AML/CFT - hodnocení rizik, interní předpisy

- Rizikové faktory
- Sestavení rizikového profilu
- Postupy vůči rizikovým klientům
- Seznamy rizikových zemí

Autor: ChatGPT

32

Vybraná kontrolní zjištění z dohledové praxe ČNB v oblasti AML/CFT - identifikace klienta

- Uchovávání údajů o tom, kdo a kdy provedl první identifikaci klienta
- Identifikace 3. osob (disponenti, vkladatelé hotovosti na účet)
- Zjišťování a zaznamenání údajů u klientů typu právnické osoby

Autor: ChatGPT

33

Vybraná kontrolní zjištění z dohledové praxe ČNB v oblasti AML/CFT - kontrola klienta

- Nezohledňování rizikového faktoru země původu
- Nezohledňování třetích osob v rizikovém profilu klienta
- Neprovádění kontroly klienta v přiměřeném rozsahu v závislosti na typu klienta
- Nedodržování lhůt k periodické kontrole klienta
- Nedodržování lhůt pro šetření „alertů“ transakčního monitoringu
- Rekonstruovatelnost

34

Děkujeme za pozornost a otevíráme prostor k závěrečné diskuzi

JUDr. Lucie Nováková

E-mail: lucie.novakova@cnb.cz

Tel.: +420 704 670 095

Mgr. Denisa Prouzová

E-mail: denisa.prouzova@cnb.cz

Tel.: +420 705 864 073